

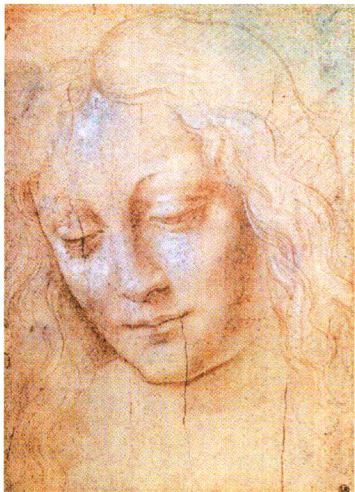
لئوناردو داوینچی

نقاش، مخترع، نظریه پرداز، ریاضی دان، فیلسوف، مهندس

ژان کلود فرر

فهرست مطالب

سریک زن

طراحی . بایون، موزهی بونات

مقابل

طرح اولیه برای باکره‌ی مقدس

بایک‌گره

لندن، موزهی انگلستان

۹	مقدمه : شام آخر در کلیسای سانتا ماریا دله گراتسیه
۲۹	۱. دوران کودکی در قلب طبیعت
۴۹	۲. واقعه‌ی سالتارلی
۷۵	۳. از ابزار جنگی تا کالبد شکافی
۱۰۳	۴. شرق خیالی
۱۲۷	۵. شکست نبرد آنگیاری
۱۴۹	۶. "ادامه خواهم داد"
۱۷۱	۷. قاچاق مونالیزا
۱۸۵	نتیجه: "من، لئوناردو"
۱۹۶	منتخبی از یادداشت‌های لئوناردو داوینچی در باره‌ی نقاشی
۲۰۶	سال‌شمار و تاریخچه‌ی زندگی لئوناردو داوینچی
۲۱۰	واژه‌نامه

آمیزش همیشگی بودن با جوهره‌ی والای آن، به خصوص هنگامی که موضوع کار این چنین آکنده از ظنن‌های اسرارآمیزی باشد. اسقف‌های کلیسا و حتی خود لودویکو مورا دوک میلان که حامی او بود، اغلب با ملتزمین به کلیسای سانتا ماریا دل‌ه گراتسیه می‌آمدند و به تماشا و تحسین نقاش می‌پرداختند که غرق در کار بود.

روزی رئیس صومعه وینسنزو بندلو^۱ به دوک شکایت کرد که چهره‌های یهودا و مسیح، دو شخصیت اصلی صحنه هنوز حتی طراحی نشده‌اند. لودویکو بسیار متأثر شد. اما لئوناردو با اعتماد به نفس به او جواب داد: "کشیش‌ها از نقاشی چه می‌دانند؟ چگونه می‌توانند خلاقیت هنری را ارزیابی کنند؟ من روزی دوساعت روی این موضوع کار می‌کنم." دوک پرسید: "چطور چنین چیزی ممکن است وقتی شما حتی به صومعه نمی‌آید؟" و لئوناردو پاسخ داد: "در یکی دو سال گذشته هر روز صبح و شب به محله‌ی بورگتو^۲ جایی که او باش میلان اقامت دارند می‌روم و در جست و جوی چهره‌ای هستم که بتواند خیانتگری یهودا را بیان کند؛ و هنوز او را نیافته‌ام." و ادامه داد: "البته می‌توانستم از چهره‌ی اسقفی که از من به جنابعالی شکایت کرده استفاده کنم؛ اجزای چهره‌ی او برای این منظور مناسب است. اما تاکنون از این که او را موضوع خنده‌ی ساکنین صومعه کنم، خودداری کرده‌ام!" طعنه‌ی لئوناردو دوک را به خنده واداشت، شاید او هم با لئوناردو هم عقیده بود. اسقف سرزنش شده، از آن پس لئوناردو را به حال خود رها کرد و تصمیم گرفت فقط به باغچه‌ی سبزی‌هایش رسیدگی کند.

وازاری در مورد کندی کار لئوناردو بر روی شام آخر می‌گوید: "او [لئوناردو] درباره‌ی هنرها صحبت کرد به دوک گفت که چگونه آنهایی که از افکار متعالی برخوردارند، زمانی که به نظر می‌رسد کم‌ترین کار را می‌کنند، در واقع بیشترین کارایی را دارند. زیرا آنها در ذهن خود در جستجوی چیزهای کاملاً نویی هستند، و هنگامی که به فرم دلخواه خود می‌رسند، با دست‌هایشان به آن تجسمی هنری می‌بخشند." برای درک کامل راز و رمز این اثر باید به منبع مستند آن در انجیل متی مراجعه کنیم (آیه‌های ۳۰-۲۰: ۲۶):

"آنگاه که زمانش فرا رسید، کنار آن دوازده نفر نشست. و هنگامی که مشغول غذا خوردن بودند گفت بی‌شک یکی از شما به من خیانت

مرمت شام آخر

در سال ۱۹۸۲ ژوزفینا برامبیللا بازسازی شام آخر را به عهده گرفت. این نقاشی دیواری بیست سال پس از خلق شدن‌اش در سال ۱۴۹۸، پوسته پوسته شده و در جنگ جهانی دوم نیز متحمل صدماتی شد. این اثر همواره در حال مرمت است.

1. Ludovico Moro
2. Vincenzo Bandello
3. Borghetto

خواهد کرد. و همه در غم و اندوه فرو رفتند، و هر یک از ایشان رو به عیسی مسیح گفتند، آیا آن کس، منم؟
و او پاسخ داد آن که دستش را با من در ظرف می برد به من خیانت خواهد کرد.

وای بر کسی که به فرزند خدا خیانت کند! کاش چنین فردی هرگز پا به جهان نمی گذاشت. سپس یهودای خیانتگر پرسید حضرت مسیح، او منم؟ بگوئید به من. " و هنگامی که حواریون سرگرم غذا شدند، مسیح نانی برداشت، و آن را متبرک کرد و تکه تکه اش کرد، و به حواریون داد و گفت: بخورید، این جسم من است. و جام شرابی را برداشت، و متبرک کرد، و به آنان داده، گفت: همه اش را بنوشید، این خون من است که برای آمرزش گناهان افراد بسیاری در میثاقی نو ریخته خواهد شد.

اما به شما می گویم دیگر عصاره‌ی میوه‌ی درخت مور را نخواهم نوشید تا روزی که دوباره آن را با شما در اقلیم پدرم بنوشم.
حال به قرن شانزدهم بازگردیم. هنگامی که لئوناردو شام آخر را نقاشی کرد، موضوعی بود که بسیار مورد علاقه‌ی کلیسا بود